

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Solskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Dr. Tumi.

V svojem glasilu »Soči«, zapretili ste poslancema dr. A. Gregorčiču in prof. Berbuču, da boste zahtevali od njih v deželni hiši odgovor za članke, katere je prinesla »Gorica« o vipavski železnici.

V oni notici, katero krijete s svojim podpisom, nam predbacivate, da je bilo objavljenih v onih člankih več neresnic ter da Vam lažnjivo očitamo, da ste kot deželni odbornik nalašč zavlačevali za naše gospodarske razmere tako prekoristno podjetje.

Kaka osoda doleti imenovana dva poslanca v deželni hiši zaradi naših člankov, nas malo briga, in uverjeni smo, da to ne dela njima sivih lasij; a mi hočemo v tej zadevi obračunati z Vami javno in sedaj. S svojim smešnim pretenjem se nam nikakor ne izvijete iz rok.

Neposredno smo poizvedeli od Vas le, da je lažnjivo očitaje, katero navajajo naši članki o zavlačevanju vipavske železnice po Vaši osebi; druge neresnice, katere omenjate v prej navedeni notici, posnemamo iz članka, objavljenega v »Soči« dne 29. decembra l. l., kateri je pisal človek, ki je Vam podoben kakor jajce jajcu.

Z ozirom na to prosimo pojasnila in jasnega odgovora na sledeče:

Vaše glasilu je trdilo opetovano, posebno še v dan 29. dec. l. l., da gradbo vipavske železnice je zavlačevalo ministerstvo za železnice toliko časa, dokler ni bilo vprašanje bohinjske železnice rešeno.

Na shodu v Rihembergu dne 4. novembra 1900 ste tudi sami poudarjali, da niste ne Vi ne drugi poslanci krivi, da se je vipavska železnica zavlekla za štiri leta; temuč temu je krivo jedino le ministerstvo.

V četrti seji lanskega zasedanja deželnega zbora dne 7. aprila ste pa javno dolžili deželni odbor go-

riški, v katerem sedite tudi Vi, da je njegovo pristransko postopanje krivo, če vipavska železnica že davno ne teče, rekoč: »Ko bi bil deželni odbor glede naše železnice tako postopal, kakor je glede furlanske, bi vipavska že davno tekla«. (Poročilo deželnega zbora leta 1900. str. 55.)

Povejte nam javno in jasno, katera Vaših trditev je prava? Je li krivo ministerstvo ali deželni odbor goriški, da se je vipavska železnica toliko časa zavlačevala? Jedna Vaših trditev je neresnična, ker druga drugo izključuje.

Mi zahtevamo to od Vas v svojem in v imenu naših Vipavcev, kajti če je res deželni odbor goriški kriv zavlačevanja tega podjetja, kakor ste Vi trdili v javni seji, onda morajo naši poslanci zahtevati javnega pojasnila od tacega deželnega odbora. Dežela ima pač pravico zahtevati pojasnila, zakaj je dež. odbor zavlačeval tako podjetje, ki je celi deželi v korist, in njeni zastopniki so moralno vezani, klicati tak deželni odbor na odgovor.

Vaše glasilu pravi, da je »laž«, kar je »Gorica« pisala o Vaših predlogih, namreč da jih je deželni odbor zavrnil. Na drugem mestu piše doslovno: »Laž je, da je deželni odbor odklonil dr. Tumove predloge...«

A o istih predlogih piše in v isti članek, kjer nam to očitajo, je vplelo uredništvo »Soče« sledečo doslovno opombo: »... Ali dejstvo udarja lažnike in obrekovalce po zobeh, kajti ministerstvo je takoj ugodno rešilo predloge dr. Tume, ki v odborovi seji niti sprejeti niso bili«.

Kdo laže torej, Vaš člankar ali uredništvo »Soče«? Prvi zanikuje našo vest, da je deželni odbor Vaše predloge o vipavski železnici odklonil, uredništvo »Soče« pa trdi, da niso bili v odborovi seji sprejeti.

Tako hrano se drznete v svojem glasilu dajati svojim čitateljem in častilcem! Ni to nesramen napad na njihov zdrav razum?

Vi gospod doktor nam očitajo lažnjivost, ker smo Vašega člankarja zavrnili, ki je brezobrazno napadal one naše poslance, kateri so se trudili spraviti vprašanje o vipavski železnici na pravo pot, ter begal naše ljudstvo z »mračno prihodnostjo« te železnice. Pisali smo, da je sodeč po Vaših predlogih lahko tako sklepal.

In zaradi tega hočete zahtevati od dveh prej imenovanih poslancev jasen odgovor v deželni hiši? Slobodno Vam, a mi zahtevamo od Vas javen in jasen odgovor na sledeča vprašanja:

Ste li stavili Vi v deželnem odboru v minulem poletju med drugimi predlogi tudi ta, naj vlada zniža deželni prispevek za nabavo osnovnih delnic od 150.000 gl. na 50.000 gl.?

Zakaj molči Vaš člankar o tem predlogu? Zakaj navaja sedaj vedno le štiri, ko dobro vé, da ste jih Vi stavili pet? Ni li dr. Marani slutil in ves dež. odbor bil prepričan, da bi ta pogoj moral zavleči vipavsko železnico v mračno prihodnost? In če bi bil deželni odbor dovolj nepreviden ter šel Vam na limanice in odposlal tak predlog ministerstvu ravno ob času, ko je to zahtevalo le še vplačilo 200.000 K, da delo razpiše, povejte, ali ne bi bilo to brezdrugačno zavleklo vipavsko železnico v mračno prihodnost?

Na to nam odgovorite! V imenu našega ljudstva zahtevamo to od Vas, a odgovor naj bo jasen in ne zviti.

Sicer pa ne sodimo le mi tako o Vas gledé na zavlačevanje vipavske železnice, temuč tudi deželni glavar, kateri Vam je očital v dež. odboru v 4. seji lanskega zasedanja dne 7. aprila, da je Vaša zahteva v zadevi odborovega predloga o dovolitvi posojila za delnice

vipavske železnice brez pomena in ničeva, in če ima sploh kak pomen, nima drugega, nego zaprečiti, da se dovoli denar, ki je neobhodno potreben, da se zbudi vipavska železnica k življenju. (Ma la pretesa del dr. Tuma... è oziosa è priva di valore, e se ha un significato sostanziale, non è che quello d'impedire che si votino i denari indispensabili per dar vita alla ferrovia della valle del Vipacco.)

In na to očitaje ste molčali kot grob. Tu niste imeli poguma, zahtevati pojasnila.

Povejte nam tudi, čemu ste se repenčili v isti seji deželnega zbora proti dovoljenju, da sme deželni odbor vzeti posojilo za nakup delnic vipavske železnice?

Čemu ste napadali deželnega glavarja in dražili italijanske poslance s to zadevo v onem trenutku, ko so ti hoteli dovoliti posojilo za imenovanje železnice ter končno rešiti to vprašanje?

Vam ni bilo že prej znano, kar Vam je deželni glavar tudi v seji povedal, da je deželni odbor naprosil pri dveh denarnih zavodih posojila za navedene delnice, a da sta oba prošnja odbila, ker ni imel deželni odbor v to pooblastila od deželnega zbora?

Če se bi bili poslanci pridružili tem Vašim nazorom ter zavrnili predlog deželnega odbora, kaj bi bila posledica temu? Gotovo to, da ne bi dobil deželni odbor posojila za vipavsko železnico. In se ne pravi s takim postopanjem in takimi zahtevami zavlačevati vipavsko železnico v mračno prihodnost?

In če so Vaši nazori pravi, da ni bilo treba še posebnega pooblastila od strani deželnega zbora za posojilo delnic vipavske železnice, zakaj predbacivate pa poslancema dr. Gregorčiču in prof. Berbuču, da sta ona dva zavlačevala vipavsko železnico, ker sta stavila spomladi l. 1898 italijanskim poslancem neizpolnjlive zah-

tebe lahko zasrami z lepoto in da kmetija še ne stori vsega«.

»Čuj, mož«, ogovori žena moža, »glej, vedno gobcaš, da smo kupili Metki tako drago jopico; ali to je vendarle dobro. Pravi, da nobena ni imela tako epe, in naša Metka da je bila najlepša«.

Krivec pogleda hčer radostno in ponosno; ali takoj pristavi modro: »Obleka dela človeka le nekoliko. Ali zapomni si, hči, da brez čednosti je vsa lepota le — kokalj v pšenici — za nič ni!«

»No, stari pridigar, jenjaj vendar enkrat!« preseka mu žena besedo. »Naše Metke ni treba karati, pridno dekle je in že vé sama, kaj ima delati. — Sleci se, Metka, bomo kosili«.

Jedva je zaslišal Krivec o obedu, zaprl je knjigo, položil jo na polico ob tramu, iztrkal lulo ter jel brusiti nož.

Pod okni je zašumelo naglo in za trenutek priteče deček, kakih enajst let star, ves zasopel.

»France, kaj pa letaš tako; saj jedva dihaš?« vpraša ga mati.

Mesto odgovora odpre deček dlan in pokaže bliščečo dvajsetico.

»Kdo ti jo je pa dal?«

»Oni ptuji gospod; dél je, da znam dobro služiti k maši«.

(Dalje pride.)

LISTEK.

Samoljubna ničemurnost.

Češki: V. K o s m á k.

I.

(Dalje.)

»Nogo sem si izvila, prosim te, pomagaj mi vstati in pelji me domov. O joj mene, ali to boli! Jovha!«

»Kaj si pa delala — za božji čas?« šepetala je tovarišica.

»Eh, ti nesrečni podpetniki. O Bog, vse zija na me; hitro idive domov«.

»Nu, pojdi!«

»Ali ne morem stopiti na nogo — ta presneta noga«. In Lina je jela plakati srditosti.

V tem je priteklo še nekoliko drugih deklet; prijele so jo od obeh strani pod pazduho ter jo nesle domov.

Ko je videla Jermanca hčer v takem stanu, zalomila je z rokami: »Oh, nesrečnica, kaj se ti je pripetilo!«

Lina si zakrije oči z robcem, pa le molči.

»Ni tako hudo«, tolažile so tovarišice mater; »le nogo si je izpahnila. Pokličemo Strojca, pa jo zopet uravna«.

Družice jej odvežejo previdno čevljiče.

Lina se vrže na klop in jame tožiti: »Prosim vas, zujte me; ali počasi, ne morem trpeti od bolečine«.

Drugarice jej odvežejo previdno čevljiče, zujejo je ter odidejo domov. Ena njih je obljubila, da se obrne k Strojcu ter mu pove nesrečo.

»Popoldne te pridemo pa spet ogledat«, obljubijo jej pri slovesu.

»Gospod Bog vam povrni, dekleta«, zahvaljevala se je mati. »Pridite le, pridite — potolažit ubožco«.

Ko so bila odšla dekleta, stopi mati pred hčer lomeč z rokami: »Prosim te, kaj si pa delala?«

»Vi ste vsega kriva«.

»Kaj — jaz?«

»Da, da! Če ste mi bila kupila ono jopico za 10 gld., bi ne bila morala danes tako bežati iz cerkve in bi si ne bila izpahnila noge«.

II.

Krivčeva koča je stala na samem na koncu vasi. Bila je majhna, nizka in okna so bila na pol z mahom natlačena. Slamnata streha se je nagibala na eno stran in natresk je tužno strčal na njej kot kupci na požeti njivi. Izbica je bila tudi majhna. Krivec je sedel za mizo ter bral v knjigi; pri tem je kadil iz kratke pipe. Včasih je pogledal v strop kakor je nekoč gledal babilonski kralj Baltazar skrivnostne ognjene črke — ko je premišljal njih pomen. To se je zgodilo vselej, kadar Krivec ni razumel kakega

stavka ali kake besede. Krivčevka je stala pri ognjišču ter kuhala obed.

»Čuj, žena«, reče mož, »to ti je zelo važna knjiga; to ti je morala pisati kaka učena glava. Vsega niti ne razumem ne, kar je tu pisano, in vendar veš, da sem izučen v knjigah«.

»E, prosim te, daj mi pokoj s temi sedanjimi knjigami. Človek bi kar znorel od njih — saj ti se itak še zmešaš. V starih časih so bile drugačne knjige: o Genofefi, o Repoštevju, o Kljukcu. To so bile knjige, človek je vsaj vedel, kaj bere; ali zdaj — —. Ho, ho, kdo pa tako trka zunaj? Kaj, ali je že velika maša končana?«

Stopi odpirat v vežo: »Ah, Metka, ali si že tu? Pozdravljena od božje besede!« sprejme hčer.

»Mamica, nobena ni imela take jopice kakor jaz«, pripoveduje jej Metka vsa vesela, »niti Jermanova ne«.

»Ali se ta srdi zdaj!« zveseli se mati.

»In še kako!« mahne Metka z roko. »Škoda da je niste videla! — Prišle sve skupaj uprav pred cerkvijo. Jedva je zagledala mojo jopico, je kar zbledela srditosti in niti besede ni izpregovorila«.

»No, idi v izbo« reče mati ter zapre vrata. »Prav; naj vidi, da jo tudi ubogo

teve in nista hotela leta 1898. v deželni zbor, ko jim je bila zagotovljena podpora za vinogradnike, vipavska železnica in četrti odsek? (Soča, 29. dec. 1900).

Spomladi leta 1899, ste torej še pripoznavali potrebo navedenega pooblastila po deželnem zboru, samo da ste imeli razlog očitati dr. Gregorčiču in tovarišem zanemarjenje njihovih dolžnostij; a spomladi leta 1900 ste slovesno protestovali proti onim svojim nazorom prejšnjega leta.

Dalje, povejte nam, ste li obečavali ali ne po shodu pri Rebku, da uredite sami v malih dneh vplačanje 50.000 gl. za osnovne delnice od interesentov? In ste to spornili? Niste prepustili to sitnost grofu Alfr. Coroniniju, dr. Gregorčiču in prof. Berbuču?

Niste zadržavali denarja, vplačanega od interesentov v „Goriško ljudsko posojilnico“, dokler ni grof C. vložil 10.000 gl. s pogojem, da odpošljete takoj vplačane zneske na pristojno mesto?

Ali se tako pospešuje gradba vipavske železnice? Ste storili sploh kak korak po shodu pri Rebku v prilog tega podjetja? In ne bi bilo to Vaša dolžnost, dokler ste deželni odbornik goriški?

Vaš člankar piše tudi:

„Laž je, da so bili slovenski poslanci postavljeni v deželnem zboru pred alternativo, da izberejo, ali pokopati načrt vipavske železnice, ali pa dovoliti, da dobé Italijani 100.000 K za furlanski tramvaj z istim dnem, ko se vplača znesek za vipavsko železnico“.

Če ste bili tako zmedeni po onem porazu v dan 7. aprila 1900. l., da niste vedeli, kaj se v zbornici okoli Vas godi, vzemite v roko deželno-zborske obravnave l. 1900., pokažite jih svojemu člankarju, recite mu, naj prečita poročilo o 4. seji dne 7. aprila 1900 stran 53-57, in povejte mu, da je grda laž, kar on o tem kvasi. Tam najde neovrgljiv dokaz, da je dr. Verzeznassi spojil svoj predlog z Venutijevim le radi Vašega ničevega in čisto brezpotrebne napada na poročevalca o vipavski železnici iz leta 1892.

Vi ste torej krivi, da so prišli slov. poslanci pred alternativo, da izberejo, ali pokopati vipavsko železnico, ali sprejeti Venutijev predlog, in Vaša je zasluga, da mora dežela že sedaj plačavati obresti od 100.000 K za furlanski tramvaj.

Tu ne pomaga nobeno zvijanje, nobeno pretenje in razsajanje, to Vam povedó poslanci v obraz, vsaj tisti, s katerimi smo mi o tej zadevi govorili.

On ne veut pas seulement des choses, mais des faites!

Dopisnik s „Krasa“, g. P....a, skušal je v zadnjih 2 številkah „Soče“ pobijati naš članek „Dr. Tuma in raiffeizenske posojilnice“, skušal je oprati svojega birošefa, namesto tega pa ga je še bolj v „tinto“ spravil, (ali pa se je spravil v „tinto“ sam — birošef Op. ur.), ker ni znal eno strokovnjaško zavrnitev napisati, temveč prepisal nekoliko že davno pogrehtih fraz o „Konsumnem društvu in neposobnem duhovništvu“ iz liberalnega evangelija „Trgovsko in obrtno društvo“ stran 32 do 40. Gospoda moja, to je že stara lajna in nekoliko preveč šepa!

Gospod P....a, presneto ste se vrezali! „Talentiran socijolog in ekonom v črni suknji, s čisto konvitskimi nazori, ki gleda skozi farovška okna z omejenim obzorjem“, je bil in bo vedno lajik, ki se od zore do mraka vbiva s knjigami, pa ne z jurističnimi, kakor vi gospod P....a, marveč s trgovskimi, kar lahko dokažem z vsemi potrebnimi listinami! To je prva!

Vaša trditev pa o neposobnosti duhovnikov za socijalno-ekonomska vprašanja pa je že preperela, kajti zapomnite si, da je pruska vlada klicala duhovništvo na delo v tem pogledu; da je avstrijsko poljed. ministrstvo izdalo noto N. 17400 ex 1899, kjer lahko to citate: „Es wird sich empfehlen, bei dieser Action auch durch die Schul- und

kirchlichen Behörden die Mitwirkung der Lehrer und Priester anzustreben, welche schon wiederholt die landwirtschaftliche Bevölkerung über die wirtschaftliche und sittliche Bedeutung des genossenschaftlichen Zusammenschlusses mit Erfolg belehrt haben und dadurch zu wichtigen Propagatoren der genossenschaftlichen Einrichtungen geworden sind.“ Kaj pa ktemu pravite, g. P....a, ali pa hočete mogoče cand. jur. (saj on je le stenograf — birošefa, ki piše to, kar mu šef — diktira. Op. ur.) več vedeti nego bivši minister Kielmansegg.

Dalje! Gre se edino „za neko absolutno nadvladje duhovščine za podreditev ljudske volje pod svojo“, trdite Vi, g. dopisnik. Čitajte še enkrat konec našega članka, kjer stoji zapisano, da združništvo „izziva narodno samoupravo, a da ljudstvo ne sme imeti svojo lastno voljo, temveč moraslediti diktatu par herostratov“, — opetujem še enkrat, da so to besede Dr. Tume samega!

Ali gospodine, v Vaši glavi se že tako mešajo fizikratizem, merkantilizem, manchesterizem in drugi — izmi, kakor vašemu kolovodju, in zato se ne čudim vašemu izreku, da je pri nas manchesterizem nesmisel. Dobro, poslušajte kaj pravi Dr. W. Neurath, profesor na c. k. višji poljedelski šoli na Dunaju v svoji knjigi „Elemente der Volkswirtschaftslehre“, str. 42, opomba: „Als Manchesterdoctrine bezeichnet man in tadeindem Sinne diejenigen Volkswirthe, welche heute noch am einseitigsten oder stärksten für das Princip des „Geschehens und Gewährenlassens“ eintreten und die Berechtigung eines ethischen Standpunktes in der Volkswirtschaft oder Volkswirtschaftslehre nicht gelten lassen wollen. Der Name stammt daher, dass anfangs der vierziger Jahre dieses Jahrhunderts in England eine Vereinigung mit dem Hauptsitz in der englischen Fabrikstadt Manchester sich bildete, welche sich den Zweck setzte, sowohl in England als im Ausland für die Ausbreitung der Freihandelslehre und der Freihandelspolitik zu wirken“. Sedaj pa dobro vrste, kako na vsakem vašem shodu naglašate prosto trgovino! Tu nima ničesar opraviti „mrtva roka in mobilni kapital g. nunccev“, ampak vaša konfuznost v ekonomičnih načelih!

Tudi dobro veste, kako je naglašal Raiffeizen in njegova organizacija v prvi vrsti etični moment v svojem delovanju, kako je pa nasprotno Schultz-Delitscheva organizacija baš radi tega napadala prvo, in znati tudi morate, da je v poslednjem času zadnja se podala in zapisala tudi na svojo zastavo: Etični pomen združništva! Tudi to veste, da etični moment takega gibanja vzdržuje religiozno-moralno mišljenje mej kmečkim ljudstvom, in da, kakor hitro to izgine, izgine nrvnost v ljudstvu, da nastopi gmotno propadanje, in da tega ne ustavi nobena državna naredba. Ali Vi baš to hočete, da naše ljudstvo izgubi nrvnost, pa da imate potem mób, ki halalikuje za najbolj nespametno Vašo besedo! Opetujem, Vi hočete imeti nerazsoden mób!! In odtod vsi Vaši napadi na duhovništvo, na poklicanega vzdrževalca etičnega mišljenja v ljudstvu, odtod vsi Vaši napadi na resnično socijalno delovanje.

Pravite, da krahajo „konsumna društva itd. klerikalne naprave“. Z imeni na dan! Ali mogoče prepisete stran 37 „Trgovsko-obrtno društvo“ glede konsumnega društva v Kašlju, ali pa mogoče navedete „Konsumno društvo v Trnovem“? Bajke, g. P....a! Jaz nisem v svojem članku niti omenil konsumnih društev, pač pa govoril vse skozi o raiffeizenskih posojilnicah. Ven z imeni! Gospodine,

čitajte poročila zadnjih let glede falisementa velikanskih Schultz-Delitschevih bank v Saalfeld-u, Meissen-u, Glachau, Stassfurt-u, Osterfeld-u, Allenstein-u, Naumburg a/S, in pred vsem v Weimaru, ki so oškodovale nemški narod za milijone in milijone!

Ali Vam je g. dr. Tuma kompetentnejši nego Viljelm II. in Lev XIII.!

Ali ogledimo si bližje to kompetentnost:

- Kdo je ustanovil „Goriško ljudsko posojilnico“? Mar ne duhovniki?
- Koga je dr. Tuma pozval kot edino in poglavitno pomoč pri ustanovitvi „Trgovske-obrtne zadruga“? Mar ne duhovnike?
- Kje je kopiral isti gospod osnovo te zadruga, če ne pri „Vzajemnem in podpornem društvu“ v Ljubljani?
- Kje je kopiral „Trgovsko-obrtno društvo“, če ne pri že prej obstoječem „Trgovsko obrtnem društvu“ v Ljubljani?
- In kje je njegova kompetenca pri „Mizarski zadrugi v Solkanu“, mogoče pri sprejetju istenkega čudnega dolga, katerega za danes samo omenim?

Marljivosti mu ne odrekam, kompetenco pa absolutno, izvzemši jahanja „veletrgovinskega“ konja! Glede tega pa mu predočim te-le številke: Koncem leta 1895 se je pečalo na Goriškem s poljedelstvom 155259 oseb, z obrtnijo 38744, s trgovino 8114, s transportom po zemlji in po vodi 3439. Obrtni davek so plačali 3268 industrijalnih zavodov, in sicer:

Goriški okraj	1494
Gradiščanski okraj	935
Sežanski okraj	452
Tolminski okraj	387
	3268

Obrtni davek plačujočih trgovskih zavodov pa je bilo 1752, in sicer:

Goriški okraj	730
Gradiščanski okraj	678
Sežanski okraj	139
Tolminski okraj	205
	1752

Če se g. dopisnik razume na ekonomijo, naj primerja te številke z onimi, ki jih je dobil „liberalni“ Zählcandidat, in naj si izvede potrebno.

Gospoda moja, kmetska masa predstavlja narod, ta propada in tej obrtno prvo svojo pozornost. Mogoče pa, da par „inteligentovcev“ bode predstavljalo slovenski narod, ko kmeta ne bode več?! Bode vsaj izvaževalo na svetovni trg — mrtve slovenske kmete! Altróče „konsumna društva“, katerih mi še nočemo in ne bomo ustanavljali na Goriškem, pač pa ste jih Vi, liberalna gospoda, prvi ustanovili!

Gospodu P....a s Krasa pa svetujem, da naj vporablja prosti čas v „Gewerbebureau-ju v Gosposki ulici“ za pripravljanje na svoje juridične rigorose, ki ga še čakajo, na ekonomijo se itak ne razume!

P....b,
pa ne s Krasa.)*

Politični pregled.

Notranji politični položaj.

Še dva dneva nas ločita od otvoritve novo izvoljenega državnega zbora, o katerega usodi nima danes še nikdo najmanjšega pojma. Po najnovejših poročilih bo imel državni zbor prve tri seje v dneh 31. t. m. ter 6. in 9. februarja. Presledek med prvo in drugo sejo porabi se baje v to, da se stranke pogovorile med seboj glede zborničnega predsednika. Danes je v tem pogledu toliko gotovega, da je kandidatura grofa Attemsa opuščena. Na površje stopati za to kandidaturo imeni prejšnjega predsednika dr. Fuchsa in pa dr. Pradeja. Tega zadnjega bi rade videle na predsedniškem stolu nemške stranke bivše levice. Ali nadejamo se, da iz te moke ne bode kruba, četudi lažejo nemško-liberalna glasila v svet, da so za to kandidaturo zavzeti tudi Poljaki. Lažejo,

*) Gospod člankar se morda nad podpisom dopisnika moti in se je morda urinila — tiskovna pomota, tako, da bi morala stati šifra mesto »P....a« — T....a. Op. ur.

pravimo, ker so Poljaki v svojih glasilih že odločno izrekli svojo željo, naj bi bil izvoljen predsednikom prejšnji predsednik dr. Fuchs. Veliko je zanimanje tudi za vsebino, katero bode imel prestolni govor. Zaradi sestave tega govora so nastale namreč v ministerstvu še precejšne difference in morebiti niso sodili krivo oni, ki so pisali, da je ravno zaradi te zadeve pretila ministerstvu kriza. Glavno ulogo pri tej stvari je imel češki minister dr. Rezek, ki je zahteval, da se v prestolnem govoru opusti vsako mesto, ki bi znalo žaliti Čehe. Židovsko-liberalni nemški listi bili so, kakor smo že zadnjič poročali, strašno nevoljni na dr. Rezeka in bi najraje videli, da bi ta mož odletel iz kabineta. Ker so pa vsi naskoki na dr. Rezeka ostali breuspešni in so se razbili ob zaupanju, katero uživa ta minister pri kroni, potuhnili so se ti lažiliberaleci in strastni nasprotniki Čehov ter opustili za sedaj gonjo proti dr. Rezeku trdeč, da ni bilo nikakih difference v ministerstvu glede prestolnega govora in da je bilo „vse izmišljeno“, kar se je o tem pisalo, čeravno so bili oni prvi, ki so iztaknili te difference ter začeli rohneti proti dr. Rezeku. Kakor smo omenili že iz začetka tega našega poročila, se danes niti sanjati ne more komu, kaka usoda da zadene sedanji državni zbor. Vendar se prikazujejo že zdaj črni oblaki, ki nam prorokujejo nevihto. V Pragi so namreč zborovali v nedeljo češki narodni socijalci. Četudi so sklenili, da se njih poslancem ne more vezati rok glede na njihovo taktiko, izrekli so se pa tudi vsi za to, da se začne proti vladi najstrožja opozicija. Napadali so srdito Mladočehe in češko konservativno veleposestvo ter se odločno izrekli proti sestavi ali obnovljenju prejšnje desnice ter skupnemu postopanju s Poljaki. Mogoče, da juha na Dunaju ne pride tako vroča na parlamentarno mizo, kakor so jo skuhali na tem shodu, ter da se gospodje še v zadnjem hipu premislijo. Mi sicer želimo Čehom najboljšega uspeha glede dosege njihovih narodnih pravic, ali želimo ob enem tudi, da bi se jim posrečilo iznajti primerna pota, po katerih dospejo do svojih pravic, ne da bi bilo njih postopanje škodljivo ostalim slovanskim bratom v Avstriji.

Jugoslovanski poslanci v sedanjem državnem zboru.

„Information“ piše: „Zadnje dni se je v javnosti mnogo razpravljalo o stališču jugoslovanskih in zlasti slovenskih poslancev. Vsa ta razmotrivanja pa so brez vsake trdne podlage in je daleč od istih zlasti vodstvo slovenske konservativne stranke. Resnično je danes le toliko, da bode nastopala v svojem interesu večina jugoslovanskih poslancev solidarno. Saj pa tudi ni najmanjšega uzroka, zakaj naj bi se ločili stari prijatelji. Istotako je gotovo, da se Jugoslovanom zopet pridružijo prejšnji maloruski zavezniki. Tudi ni dvoma, da pristopita k Jugoslovanom moravska poslanca dr. Hruban in Stojan. Po drugi strani pa je popolnoma izključeno, da bi dobili zavetja v tej zvezi oni štirje „liberalni“ Slovenci.“

Konservativni Slovenci odklanjajo vsako sodelovanje z imenovanimi štirimi gospodi iz razlogov, o katerih bolje, da molčimo. Vsaj ta hip je izključena poravnava tozadevnih protislovij. — Kar se tiče pa ustanovitve katoliško-slovanskega kluba, se nameri ustanoviti kakega kluba na tako tesno omejeni podlagi protivivjo merodajni slovenski konservativni krogi in to iz jednostavnega uzroka, ker bi bil tak klub pre slab, da bi mogel igrati kako ulogo v zbornici. Temveč zadobiva veljavo namera, naj bi se sestavil jugoslovanski klub na kar najširši podlagi, tako, da bi omogočil približanje tudi bolj oddaljenim skupinam. Kajti ne da se tajiti, da državni zbor ta hip ni kraj za pozitivne „klerikalne“ akcije. Zadovoliti se bode le s spoštovanjem verskih čutil in prepričanja, — pozitivno pa bode stati najodločneje le na stališču narodnega in gospodarskega dela. Zlasti pa mora biti skrb novega kluba za usodo propadajočega kmetijstva in kmetskega stanu. Enako bode klub imel gojiti druge točke narodnega gospodarstva. Da bode klub najkrepkeje podpiral interese naše trgovske mornarice, umevno je samo ob sebi že radi tega, ker bodo v klubu tudi naši primorski in dalmatinski poslanci. In tako je upanje, da se na tej podlagi sestavi v centru zbornice uprav krepek slovanski klub.“

Tako „Information“. V koliko se tu navedeno uresniči, to pokaže že najbližja bodočnost.

Pogreb angleške kraljice.

Pogreba angleške kraljice Viktorije ki se bode vršil dne 1. februarja v Londonu, se udeležijo vladarji Nemčije, Bel-

gije in Portugalske, prestolonasledniki Avstrijski, Ruski, Italijanski, Rumunski in Grški ter principi vseh vladujočih hiš.

O razmerju mej kraljico Viktorijo in sedanjim angležkim kraljem

prihajajo na dan jako zanimive stvari. Kar je za to razmerje v prvi vrsti jako značilno, je dejstvo, da princ Wales, sedanji kralj Edvard VII. ni bil poklican k smrtni postelji svoje matere, dočim so prišli vsi drugi živeči otroci. Pričakovati pa je bilo, da bi vsaj sam iz lastnega otroškega nagiba se podal k svoji materi, nahajajoči se v smrtni nevarnosti, a princ Wales se je rajše odpeljal v Sandringham. Še le v zadnji hip je bil princ pozvan v Osborn, a uzrok temu so sledeča dejstva. Mej kraljico Viktorijo in njenim najstarejšim sinom sedanjim kraljem Edvardom je vladala že dolga leta huda mrznja, katero je povzročalo lahkomi-selno življenje princovo. Stvar se je začela v Oxfordu, kjer je uganjal za angleškega prestolonaslednika tako sramotne stvari, da ga je moral priti karati njegov tedaj še živeči oče. Mej očetom in sinom se je vršil takrat nastop, o katerem je šepetala vsa angleška javnost. Napetost med materjo in sinom pa se je še povečala, ko se je poročil princ s hčerjo danskega kralja, proti kateri ženitvi je bila odločno kraljica, dasi se je pozneje sprijaznila s svojo sinovo. Princ pa je kmalo jel tudi hrepeneti po angležkem prestolu in je radi tega želel, da bi se kraljica Viktorija umaknila s prestola. V tem pogledu je kar najbrezobzirneje jel nastopiti proti svoji materi. Pod njegovim uplivom je prinesel list „Times“ članek, ki je nasvetoval, naj bi se kraljica odpovedala prestolu, a lord Disraeli-Beaconsfield (žid) je v nekem javnem govoru izrekel besede, da je kraljica duševno in telesno nesposobna za vladarstvo itd. Te stvari so seveda silno razburile vso angleško javnost, a ne manjše tudi kraljico samo, ki je na to dala objaviti, da dokler ima še količjak moči, hoče vladati ona sama. Vsled te izjave se je unelo na strani prestolonaslednika skoraj praveato sovraštvo do svoje matere in uprav temu nagibu da je tudi pripisati dejstvo, da se je unela vojna v južni Afriki, o kateri je princ znal, da bode najhujše pretresla kraljico. Kajti princ Wales, tast vojvode Fife, ki je jeden načelnikov v južno afriški družbi, katerej na čelu je stal znani Cecil Rhodes, šel je v vsem na roko ministru Chamberlainu, ki je uprav iz trte izvil vojno v južni Afriki. Tako je princ Wales s svojimi nečlovekoljub. pristaši dosegel svoj sebični namen: vojna v južni Afriki z vsemi za Anglijo usodepolnimi posledicami se je unela in zadala smrtni udarec ponosnemu srcu kraljice Viktorije — že 60-letni princ pa je dospel na angleški prestol, katerega je tolikanj zazelel.

Nemški cesar Viljem II

je imenovan maršalom angleške armade. Vojvoda Connaught mu je že izročil maršalsko sabljo.

Bolgarija.

V Bolgariji je prišlo na krmilo novo ministerstvo, katero je sestavil minister Petrov, sedanji „ljubljenec“ princa Koburškega. Ta dogodek pa je zelo razburil vso bolgarsko javnost, kajti Petrov, ki je desna roka Koburžana samega, je ozlovoljil zlasti vojaške kroge na skrajni način. Vsled njegove odredbe je bilo o novem letu promaknenih na višja mesta mnogo častnikov, ki tega niso zaslužili, a zapostavljenih mnogor. starejših in zaslužnejših mož. Oziralo se je samo na ljudi, ki ugajajo po licu Koburžanu.

Ta zadeva pa je kakor ogenj na smodnik v tem času, ko spor z Rumunijo ni še urejen, kajti mnogo užaljenih častnikov je že odstopilo od vojske in odstopi se še množi.

O položaju v južni Afriki

poročajo listi, da je zlasti v mestu Johannesburg uprav strašen. Boda v tem mestu je nepopisna. Ženske in otroke gonijo kakor živino nečloveški angleški vojaki od vseh strani skupaj kakor „vojne ujetnike“ ter jih podé na jezdšče. Ondi morajo prebiti v blatu, mrazu in dežju po noči in po dnevu, dajejo jim le nekoliko odpadkov jedil iz najslabše moke, katero uživajo sicer le divjaki.

Zadnje dni so zopet prignali 500 žensk in otrok od naselbine pri Klerksdorp. Sirote so naložili kakor živino na odprte živinske voze in tako so jih peljali vso noč v najhujšem vremenu mej viharjem in točo, tako da jih je mej potjo mnogo nevarno obolelo. Kako pa izgleda po deželi okrog, to pa je nad vse strahovito, tu je razdejano vse tako, da bi ne bil mogel tako pustošiti najhujši vihar.

Poslopja vsa razdejana in požgana, setev uničena, sadno drevje posekano, sploh uspehi dolgo letnega truda in pridnosti Burov pokončani. Da so si Angleži postavili za nalogo popolnoma zatreti

narod Burov, dokazuje tudi dejstvo, da so zaprli v Kapu izdajatelja jednega holandskega lista „Ons Land“, kateri list neustrašeno zagovarja interese Burov nasproti angleški krutosti.

Domače in razne novice.

Osebnost. Državni poslanec g. dr. Anton Gregorčič, je odpotoval sinoči na Dunaj, da se udeleži državnozbornega zasedanja.

Umrl je dne 27. t. m. ob 4. uri zjutraj na Gradu pri Mirnem prečastiti gospod Andrej Leban, bivši vodja svetlišča na Sv. Gori. Preselil se je tja iz sv. Gore še-le pred 6 dnevi. V tem času zalotila ga je huda zapljučnica, kateri je tudi podlegel. Blagopokojni je bil rojen v Žabčah pri Tolminu dne 13. oktobra 1836, v mašnika posvečen pa je bil dne 24. septembra 1864. Služboval je kot vikar delj časa v Soči, od koder je opravljal tudi Trento. Prišel je potem v Grgar, kjer je ostal dolgo vrsto let, dokler ga niso imenovali za vodjo svetlišča na sv. Gori. Kot tak bil je izvenredno delaven in se je tudi za časa njegovega bivanja na sv. Gori mnogo spremenilo in zboljšalo v proslavo svetlišča. Blagopokojni je bil vzgleden in unet dušni pastir, pravi in odkritosrčen prijatelj vsakomur, bil je jako usmiljenega srca, vsled katerih uzornih čednosti si je pridobil ljubezen in spoštovanje vsih, ki so ga poznali. Naj počiva v Bogu! Pogreb se vrši danes ob 9. uri predpoludne. Truplo ranjkega prepeljejo na pokopališče na sv. Gori.

Umrl je v Opatiji grof Viktor Chorinski, star 63 let. On ima prve zasluge za razvoj slovečega tega zdravilišča.

Za Šolski Dom došlo upravnistvu „Gorice“: Vesela družba v krčmi pri Vižintinu na Rojcah nabrala 1 K 76 vin. — Hvala!

Plesni venček v goriški čitalnici, kateri je bil napovedan za večer 2. svečana, — izostane, da ne bode konkurence med narodnimi društvi.

Tretja plesna zabava v Čitalnici je prvi dve na živahnosti še prekosila. Došlo je več plesalk in tudi nekaj več starejših dam in gospodov. Tako je prav! Naša Čitalnica mora pri vsaki priliki kazati, da je prvo slovensko društvo v Gorici.

Naše sporočilo o prvi čitalnični plesni zabavi je „Soča“ hudo speklo. Pravi mu, da je neresnično. Mi pa vzdržujemo svojo trditev kot popolnoma resnično. Vdeležba je bila večja kakor drugo leto, ko je plesalo celó po šest parov, dočim je plesalo takrat kvadriljo najmanj 14 parov. Uspela je plesna zabava zares nepričakovano dobro z ozirom na nelepe „manevre“, katere je „Sočin“ poročevalec insceniral za kulisami z oper plesne zabave čitalnične. In ker se mu ta „eminentno narodni“ namen ni posrečil, ga je skušal nadomestiti z drugim ravno tako „narodnim“, da blati slovensko društvo pred očmi laških nasprotnikov. Mi imamo za to svojo trditev dokazov dovolj, ali — Schwamm darüber! Če bomo prisiljeni, bomo tudi govorili. Nelepo igro „Sočinega“ poročevalca, da izigrava eno slovensko društvo zoper drugo, zasledujemo že več let. Ako bi se hoteli mi postavljati na to stališče, bi mogli dati in plesni vaji „Sočinemu“ poročevalcu zasojen odgovor, a mi tega ne storimo, ker nečemo ovajati šolske mladine, kakor dela „Sočin“ poročevalec. Vidimo, da ne more „Soča“ čitalničnega obč. zbora še zdaj prebaviti. Svetujemo ji, da bi nas posnemala. — Lanski odbor ni bil do cela po naši volji, in vendar nismo mi rekli v celem letu niti jedne žal besede zoper Čitalnico. „Soča“ pa maha letos po Čitalnici, kjer le more, potem pa zavija svetohlinske oči proti odboru, vzdihujoč: Gospodje, ako steres vneti za Čitalnico, pomislite, kaj delate!

Volitev cestnega odbora za sežanski okraj se je vršila dne 26. t. m. v najlepši složnosti. Prišlo je na volišče 43 županov in podžupanov in po medsebojnem dogovoru so izvolili naslednje može: Ivana Dujca, podžupana v Zavrhu v nakelski županiji, Franca Perhavca, podžupana v Lezečah, Andreja Kocjana župana povirkega, Ludvika Mahorčiča v Sežani, Jožefa Živca, župana skopenskega, Ivana Ravbarja, župana velikorepenskega in Antona Macarola podžupana v Križu. Namestnikom so bili izvoljeni: Andrej Obrsnel, trgovec v Divači, Jakob Pegan, župan v Avberju in Anton Černe, župan v Tomaju. Deželni poslanec gosp. Anton Muha iz Lokve stopi kot najvišji obdačenec sežanskega okraja v cestni odbor. Predsednik še ni imenovan.

Deželna norišnica. Kakor je znano, je deželni zbor v lanskem zasedanju

naročil deželnemu odboru, naj vkupi kolikor mogoče blizu mesta Gorice zemljišče obsegajoče najmanj 12 oralov, da se na njem zgrade zdravstveni zavodi: norišnica, bolnišnica in hiralnica; zgradbe norišnice naj se pa takoj loti za 130 prehranjencev in se stroškom, ki ne bode presegal 150.000 gld. z nakupom zemljišča vred.

Prvi del te naloge je dež. odbor že izpolnil, to je, kupil je zemljiščni obseg ob cesti med Gorico in Šempetrom ravno nasproti kmetije italijanskega odredka deželne kmetijske šole, 40 njiv sveta za nekaj nad 50.000 gld. — Zdej se bavi poseben odbor, sestavljen iz zdravnikov in tehnikov s podrobno razpravo vseh uprašanj tikajočih se namerovane prepotrebne zgradbe. Kakor čujemo so se izjavili vsi zvedenci za tako zvani pavilijonski sistem združen z delavsko kolonijo. Po tem sistemu bo treba zgraditi več ločenih poslopij: Hišo za upravnistvo, potem poslopje za togotne, pod strogim varstvom stoječe bolnike, drugo za mirniše, a vedno še varstva potrebne in pa za okrevajoče blaznike: vse to zopet ločeno po spolu; dalje poslopja za kuhinjo in perilnico; za mrtvašnico s prostorom za raztelesovanje in slednjič raztresene barake za delavce s kmetijo in rokodelskimi delavnicami. Ker imamo zdaj v domačih in tujih norišnicah nad 300 blaznih deželanov, prevladuje mnenje, da bi se zgradila norišnica za 350 prehranjencev. Seveda bi se moral v ta namen več kakor podvojiti proračunjeni trošek.

Prašenje zaradi zgradbe deželne norišnice je pri nas zares pereče; da bi se le kmalu in srečno rešilo in da bi ta rešitev prehodu ne bolela naših davkoplačevalcev!

Vipavska železnica. Za vipavsko železnico se pridno kupujejo „švelarji“. Prišlo je že tudi ter se naselilo v St. Petru pri Gorici nekaj delavskih nadzornikov, ki gledajo na to, kje bi dobili delavcev. V prihodnjih dneh započenejo z delom, kar se dozdaj ni zgodilo zaradi kratkega dneva. „Soča“ pa zopet poreče, vse to so le — „šlavze“.

Naznanilo. Vsled Najvišjega sklepa z dne 24. januarja 1901, s kojim se je konečno potrdil provizorični proračun deželnega zaklada za leto 1901, bode se pobirala od 1. februarja t. l. naprej 80%tna namesto dosedanja 40%tna doka-klada na državno potrošnino vina, mošta in mesa. Druge deželne doklade ostanejo nespremenjene. Deželni odbor v Gorici, dne 28. januarja 1901. Deželni glavar.

Razpisana ustanova. Od pričetka prvega semestra šolskega leta 1900/1901. se bode delila nastopna dijaška ustanova:

Peto mesto dijaške ustanove Jožefa Gorupa letnih 500 K za učence srednjih šol in 520 kron za slušatelje visokih šol.

Pravico do nje užitka imajo: a) dijaki slovenske narodnosti iz ustanovnikovovega sorodstva; b) dijaki slovenske ali hrvatske narodnosti iz Kranjske, Koroške, Štajerske, iz Primorja, t. j. iz Trsta, iz Goriško-Gradišanskega, iz Istre, potem iz Reke in hrvatskega Primorja in c) kadar ni takih, dijaki drugih slovenskih rodov.

Pravico podeljevanja izvršuje ustanovnik.

Prosilci za to ustanovo naj svoje s krstnim listom, z ubožnim listom, z izpričevalom o cepljenih kozah, potem s šolskimi izpričevali o poslednjih dveh semestrih in kadar prosijo za ustanovo iz naslova sorodstva z zakonitim rodovnikom opremljene, najkasneje do 10. februarja t. l. vložijo pri pristojnem šolskem ravnateljstvu.

Skoraj zgorela bi bila na Šempetterski cesti stanujoča Molica Tomasina stara 70 let, doma iz Sile v Kalabriji. Hotela se je nekoliko ogreti pri ognju, katerega je dela v neko posodo. Pri tej priliki se je unela na njej obleka in h kratu je bila vsa v plamenu. Pre-nesli so jo v mestno žensko bolnišnico tako hudo ožgano, da je malo upanja, da okreva. Prišla je v Gorico še le pred malo dnevi s svojim sinom, ki dela pri novem mostu čez Sočo pri Barki.

Pri delu ponesrečil. — Delavec Janez Petrevčič iz Gorice je kopal pri novem mostu čez Sočo pri Barki. Pri tem se je vsulo krog gramozu nanj in ga je močno poškodovalo na levi nogi.

V blaznosti pobegel je neki Janez Feliciani. Pripeljali so ga že meseca oktobra v tukajšno blaznico, a poslali so ga zopet domov, ker se mu je nekoliko zboljšalo. Te dni pa je revež zopet jel blazneti in je v tem svojem stanju izbežal od doma. Nesrečnika iščejo, a do sedaj ga niso še našli.

Ravnateljcem celjske gimnazije je imenovan profesor na ljubljanski realki Klement Proft. Ta mož je za-

grizen sovražnik Slovencev. V svojem sovraštvo do naše narodnosti je šel tako daleč, da v ljubljanskem mestnem šolskem svetu ni hotel razumeti slovenskega jezika in zahteval, naj se zaradi njega o njegovih poročilih govori nemški. Ker pa se za to zahteva nikdo zmenil ni, se je mož drznil pritožiti se na višo inštanco. In zdaj je ta ultra Nemec imenovan ravnateljem celjske gimnazije! Kam plovemo?

Napad na župnika. V Krozie, okraj Kowno v Galiciji je prišlo dne 25. t. m. šest našemljenih možakov po noči buditi iz spanja tamošnjega župnika. Zah-tevali so, naj gre k bolniku. Ko je prišel župnik med nje na dvorišče, vrgli so mu okolo vratu vrvi in zahtevali, da jim izroči 12.000 rubljev, katere je imel shranjene za zidanje cerkve. Župnik jim je to obljubil storiti ter peljal lopove v svojo sobo, kjer je odprl neko omaro. Že so mislili roparji, da jim na mah odsteje župnik zahtevano svoto in zadovoljno so čakali za vratni. Toda zmotili so se. Župnik je vzel iz omare revolver, ne pa denara, pomeril na lopove in bliskoma sprožil pet streliv. Dva roparja sta bila hipoma mrtva, ostali so zbežali. Ko so na streljanje prihiteli ljudje v župnišče, spoznali so v ustreljenih okrajnega glavarja in njegovega adjunkta. Sumi se, da so tudi ostali roparji uradniki okrajnega glavarstva.

Giuseppe Verdi umrl. Nenadomestljiva izguba je zadela italijanski narod, umrl mu je jeden najslavnejših mož, ki so poveljevali slavo Italije. — Dne 27. t. m. ob 2. uri po polnoči umrl je slavni skladatelj Giuseppe Verdi, glasbeni mojster, kakoršnih je malo še na svetu. Za njim pa ne žaljuje samo narod italijanski, marveč ves civilizovani svet, kateremu je s svojimi nesmrtnimi skladbami pripravil toliko nebeškega užitka. Kajti skladbe kakor „Rigoletto“, „Traviata“, „Trovatore“ in „Ernani“ so take, da ostanejo nedosežne vse čase. Njegova slava bode torej živela, dokler bode živel človeški rod. Rojen je bil Verdi dne 9. oktobra 1813 in je dosegel torej starost blizo 88 let.

Slovenec, zločinec v Ameriki. V Clevelandu v Severni Ameriki je izvršil Matija Trlep iz Šmihela na Dolenjskem trojen zločin. Sprl se je s svojo 36-letno ženo ter jo zabodel z nožem, enako tudi svojega 16 letnega sina Matevža. Potem je šel v kuhinjo ter se vstrelil v srce. Žena in sin pa nista nevarno ranjena ter najbrže okrevata. Trlep je bil star 43 let in kotlarski delavec. Uzrok zločina je bila baje ljubosumnost.

Vrata od uhoda v svetovno razstavo v Parizu je kupil na dražbi trgovec s starim železjem v Parizu, Bagilet za 10.000 frankov. Delo je bilo od slavnega podobarja Moreau Vauthierja. Bagilet ima dva meseca časa, da podere orjaška vrata, ki imajo 210.000 kilogramov železa v sebi.

Narodno gospodarstvo.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Čiščenje vina.

Nekatera vina, posebno ona, katerim primanjkuje čreslovine, imajo posebno lastnost, da se nočejo učistiti. Mnogokrat preteče leto, a vino je še vedno motno. Dasi je tako vino drugače dobro, vendar nima nikdar one vrednosti kakor bi jo imelo čisto vino.

Uzrok, da se vino moti, je večinoma beljakovina, ki se nahaja v vinu iz grozdja, loči se pa iz vina večinoma na ta način, da se spoji z vinsko čreslovino, a ta spojina se potem poleže na dno posode. Pa tudi z zrakom se veže ta beljakovina, zato vidimo, da postane vino po pretakanju motno. Tudi ta spojina se kmalu vleže in vino postane nato bolj čisto nego je bilo pred pretakanjem. Ta način čiščenja je naraven in najbolj priprost. Čim večkrat tedaj vino pretočimo, prej se nam učisti.

Vsako vino pa se ne učisti na ta naravni način ali pa se čisti prepočasi, zato se oprijemlje umni kletar umetnih sredstev, da svoj namen prej doseže.

Poleg precejanja ali filtriranja, ki se vrši v posebnih pripravah, je najbolj navadno čiščenje vina z vizjim klejem, očiščenim mizarskim klejem, z želatino, z jajčjo beljakovino, z mlekom, s svežo krvjo zdravih živalij, s špansko glino in s kaolinom. Prva čistila delujejo v vinu kemično, zadnji dve pa mehanično.

V velikih kletih se rabi najrajši vizji klej (Hausenblase), ker deluje to čistilo najbolj krepko in ob enem vpliva jako malo na sestavo vina. Vizji klej se napravlja iz mehurjev nekih rib ter se dobiva v večih mestnih mirolilnicah (drogherijah). Za 1 l vina zadostujejo 1 do 3 grami tega sredstva, ki se na sledeči način pripravi:

Vizji klej se najprej množini vina primerno steha, nato s kladivom nekoliko pretolče, zdrobi v male koščke ter dene v mrzlo vodo namakat. Voda naj se večkrat odlije ter nadomesti s svežo. Ko je voda, ki jo odlijemo, popolnoma čista in se je klej morebiti nekoliko napojil, odtisne se, a mesto vode se dodá kleju nekoliko vina. V navadni vodi se klej ne raztopi, pač pa v vinu ali v nekoliko skisani vodi. Opozarjamo pa, da se ne sme rabiti gorke vode ali toplega vina, ker bi se vizji klej spremenil ter izgubil prvotno vrednost in moč. Če se to dogodi, enak je navadni želatini, treba ga je tedaj za isti učinek 6 do 8krat več. Raztopino je dobro precediti (pretisniti) skozi tanko tkanino.

Ko smo na ta način pripravili vizji klej, odtočimo iz posode, v kateri se nahaja vino, ki ga hočemo čistiti, kakega pol skafa (brentača, vedra) vina. Med to vino vlijemo raztopljeni klej ter ga tu dobro premešamo in sicer najbolje na ta način, da prelivamo vino $\frac{1}{2}$ do 1 m visoko iz skafa v skaf tako dolgo, da polnijo péne skaf do vrha. Če postavimo v skaf majhno čisto metlico, na katero pada vino, se to še bolje zmeša in bolj peni. Peneče vino vlije naj se nato spet v sod, kateremu smo ga odvzeli ter tu s pomočjo droga z ostalim vinom dobro premeša. Za mešanje se dobijo tudi železne priprave. Najbolj preprosta obstaja iz železne pocinjene palice, ki je pod sredino v pravem kotu upognjena. Upognjeni del je plošnat ter na več krajih preluknjan.

Če smo vino dobro premešali, zatakajmo posodo, ter pustimo vino kakih 14 dni pri miru, da se čistilo vleže. Po tem času pa je treba pretočiti vino v čisto posodo.

Na sličen način kakor vizji klej pripravljamo želatino, z razločkom, da je treba za 1 hl vina ne samo 2 ampak 8 do 15 g želatine. Kedar rabimo jajčjo beljakovino, ki je jako dobro in ob enem prav ceno čistilo, naj se precedi beljakovina prej skozi tkanino, da se raztrže jajčja sestava. Rumenjak se navadno odstrani. Kakor vizji klej, meša se jajčja beljakovina najprej v skafih, potem v sodu. Za 1 hl vina treba je 2 do 3 beljake. Tudi mleko je za vino dobro čistilo, mora biti pa sveže in posneto. Za 1 hl vina se računi okoli $\frac{1}{4}$ l mleka. Krv, ki se tudi včasih rabi kot čistilo, ne priporočamo, ker prinese lahko v vino tudi tvarine, katerih ni moči potem spraviti iz njega. Tudi ni lahko določiti pravo množino tega čistila.

Če je vino težje nego ista množina čistila, tedaj nima to nobenega učinka, ker se ne more vsoti. To se posebno rado pripeti, če ima vino mnogo sladkorja. V takem slučaju rabiti moramo kaolin ali špansko glino, ki sta težja od vina. Za 1 hl vina zadostuje navadno $\frac{1}{2}$ do 1 kg kaolina ali pa 5 do 10 dekav španske gline (Spanische Klärerde). Obe čistili se smešate najprej v skafu z vinom, potem se vlijete v vino, katero hočemo čistiti.

Zadnji dve čistili delujeta v vinu mehanično, torej drugače nego vizji klej, želatina, jajčja beljakovina, mleko, kri itd. Kaolin in španska glina čistita vino na ta način, da povlečeta s seboj, kedar se polagata, tvarine, ki vino motijo, v svojem bistvu pa se ne spremenita. Pri porabi gorej omenjenih čistil se pa spoji beljakovina s čreslovino v vinu in se deloma strdi. S tem, da se beljakovina strdi, pa postane težja in začne padati. Ker pa pregrnejo ta čistila enako tankim mrenicam vse vino, potegnejo ob polaganju s seboj vse ono, ki ne more skozi mreno. V vizjem kleju obstoji ta mrena iz celih organskih celic, ki so močno napojene, zato delujejo te že v manjši množini z istim uspehom nego večje množine takega čistila, v katerem so celice pretrgane, kakor n. pr. želatina. Če vizji klej nekoliko segrejemo, izgubi, kakor smo prej rekli, prvotno moč.

Ako nima vino niti toliko čreslovine, kolikor je treba, da se spoji s čistilom, treba je vinu umetno dodati tega sredstva s taninom.

Rabiti pa se sme samo čist tanin, ker bi lahko dal vinu v nasprotnem slučaju neprijeten okus. Če damo vinu v slučajih, kedar se noče včistiti, kar se pri-godi lahko pri vinu, ki se ni kuhalo na tropinah, predno ga čistimo, 10 g tanina, navadno zadostuje. Če čistimo z vizjim klejem, nekoliko manj. Črna vina imajo vedno dovolj tanina. Ta pa le redko kedar čistimo. S čistilom izgubi namreč vino nekoliko barve, tanina in včasih

tudi aroma. Ne dé mu torej dobro, če ga preveč čistimo. Majhne množine pa prenaša lahko vsako vino brez posebne škode. V velikih kletih rabijo navadno za bela vina vizji klej, želatino, jajčjo beljakovino, za črna pa navadno samo zadnje čistilo.

Razun tedaj, ko hočemo imeti vino prej čisto, priporočamo se čiščenje tudi tedaj, kedar dobi vino kak neprijeten duh ali okus, če ima slabo barvo ali preveč barve, potem tudi, če je vino bolešno, šibko in se nam zdi, da ne bo trajalo. Kipečih vin pa ne moremo na ta način čistiti, marveč samo s pretakanjem ali s precejanjem (filtracijo). Predno čistimo na veliko, pobro se je prej pre-pričati s poskušnjo v steklenici, kako deluje čistilo.

Loterijske številke.

27. januarja.

Trst	10	51	23	69	44
Line	12	78	27	8	77

Dunajska borza.

28. januarja, 1901.

Skupni državni dolg v notah	9830
Skupni državni dolg v srebru	9820
Avstrijska zlata renta	11750
Avstrijska krona renta 4%	9830
Ogerska zlata renta 4%	11705
Ogerska krona renta 4%	9295
Avstro-ogerske bančne delnice	1702
Kreditne delnice	661
London vista	24067 $\frac{1}{2}$
Nem. drž. bankovci za 100 mark	11760
20 mark	2352
20 frankov	1914
Italijanske lire	9040
C. kr. cekini	1132

Knjiga „Naši narodni grehi“ se dobiva v „Narodni tiskarni“ v Gorici in pri knjigotržcu g. Likarju. V nobeni slovenski hiši ne bi smela manjkati ta knjiga, iz katere se moramo učiti, kako živeti res slovenski in kako se ogibati narodnih grehov. Baš sedanje volitve po obmejnih slovenskih pokrajinah so zopet pokazale, kako potrebni smo še narodnega pouka. Zatorej Slovenci, ne izogibajte se tej prekoristni knjigi in naročite si jo! Cena knjigi je 50 vinarjev po pošti 5 vin. več.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priporočam

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Tiskovine za prošnje v dosego
brezobrestnih posojil
vinogradnikom

ima v zalogi

„Narodna tiskarna“.

Peter Drašček,

trгоvec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Priporočam se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki
priliki „Solskega doma“.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju
pripoveduje

ANDREJ KRAGELJ.

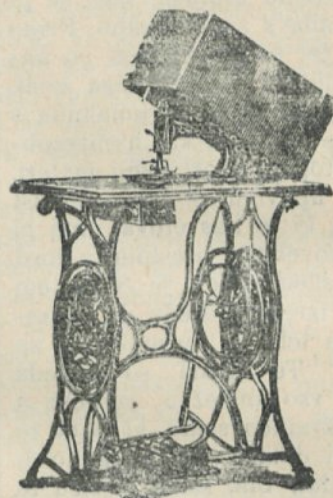
Z tolmačen važnejših osebnih
imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.
Vezana v platno 2 kroni, ozi-
roma 2 kroni 20 vin.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Prodaja
stroje tudi
ne teden-
ske ali
mesečne
obroke.
Stroji so
iz prvih
tovarn ter
najboljše
kakovosti.
Priporočam
se slav.
občinstvu.

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici — ulica Vetturini šte. 9 — v Gorici

Preskrbljena je z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času

po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska

„GORICO“ in „Primorski List“

„GORICA“

izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone

„Primorski List“

izhaja vsak četrtek in stane celoletno 4 K polletno 2 K, za manj premožne celo leto 3 K.

„Narodna tiskarna“ ima v zalogi vse tiskovine

Tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade na močnem papirju.

Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času.

„Ljubljanska kreditna banka“
v Ljubljani
Špitalske ulice št. 2.

Nakup in prodaja
vseh vrst rent, državnih papirjev, zastavnih
pisem, srečk, novcev, valut i. t. d. po naj-
kulantnejših pogojih.

Posojila na vrednostne papirje proti
nizkim obrestim.
Zavarovanje proti kurzni izgubi.
Promese k vsem žrebanjem.

Sprejemanje denarnih vlog
na vložne knjižice, na tekoči račun in na
girokonte s 4 $\frac{1}{2}$ % obrestovanjem dne vloge
do dne vzdiga.
Eskompt menjic najkulantneje. — Borzna naročila